

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

Історико-філософський факультет

Кафедра філософії

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Вченою радою Історико-філософського факультету
протокол № 1 від «10» жовтня 2016 р.

Вчений секретар *Р.В. Мартич* Р.В. Мартич

**ПРОГРАМА
КАНДИДАТСЬКОГО ІСПИТУ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
09.00.10 – ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ**

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри філософії,
протокол № 4 від 7 жовтня 2016 р.

Завідувач кафедри *І.М. Ломачинська* І.М. Ломачинська

Київ – 2016

Укладач: Горбань О.В. - д.філос. н., проф.

Рецензенти:

М.Г. Тур –доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії Київського університету імені Бориса Грінченка;

Н.Д. Ковальчук – доктор філософських наук, доцент, професор кафедри філософії Київського університету імені Бориса Грінченка.

Філософія освіти: Програма кандидатського іспиту зі спеціальності 09.00.10 - «Філософія освіти» / Укладач: О.В. Горбань. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. – 16 с.

У змісті програми кандидатського іспиту зі спеціальності 09.00.10 - «Філософія освіти» відображено вимоги, що ставляться до обсягу необхідних знань з курсу, а також надана рекомендована основна і додаткова література, необхідна для опрацювання під час підготовки до іспиту.

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016

ЗМІСТ

Вступ.....	4
I. Зміст навчальної дисципліни.....	5
II. Рекомендована література.....	8
III. Питання для підготовки й складання кандидатського іспиту зі спеціальності 09.00.10 «Філософія освіти»	12
IV. Критерії оцінювання знань з курсу.....	14

ВСТУП

Мета – в рамках формування цілісного філософського світогляду дослідження тенденцій становлення та розвитку освіти, як соціокультурного феномену через визначення цілей, цінностей, ідеалів освіти і освіченості, результатів освіти та критеріїв їх оцінки.

Завдання:

за допомогою здобутків світової та вітчизняної філософської та педагогічної думки розглянути ідею освіти та її сутність; розкрити сутність освіти як соціокультурного феномену відтворення та розвитку суспільства.

Навчальні результати / досягнення:

- ознайомлення аспірантів з особливостями предметної ідентифікації філософії освіти та актуальними проблемами, що досліджуються нею;
- з'ясування методологічної функції філософії освіти;
- виявлення сутності освіти, як соціокультурного феномену, цілей, цінностей, ідеалів та результатів освіти;
- осягнення широкої палітри поглядів, ідей, закономірностей філософської рефлексії провідних філософів щодо розвитку ідеї освіти; еволюцію ідеї освіти; основні парадигми розвитку освіти;
- критичне осмислення впливу освіти на розвиток особистості і суспільства; закономірностей розвитку освіти; результатів освіти та критеріїв їх оцінки;
- оволодіння цілісним обсягом знань з філософії освіти; обґрунтування власної теоретичної позиції у сфері соціально-філософського аналізу освітніх явищ і процесів.

I. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1.

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ У СТРУКТУРІ НАУКОВОГО ЗНАННЯ

Предмет і завдання філософії освіти. Дуалізм філософії освіти. Філософія освіти як галузь пізнання: об'єкт і предмет дослідження. Особливості філософського осягнення освіти. Філософія як світоглядна стратегія освіти. Методологічні функції філософії освіти. Філософія освіти та її взаємодія з іншими галузями філософії та наукового знання. Необхідність філософського осягнення феномену освіти.

Цілі в освіті. Ідеал освіченості. Освічений як інший. Освіченість та ідеал освіченості в різних філософських концепціях та суспільствах. Homo educatus – новий еволюційний вид людини. Єдність мети і результатів освіти. Загальна мета і її результати. Проміжна мета і результати освіти: грамотність, функціональна грамотність, компетентність, культурність. Особистість людини як результат освіти. Критерії результатів освіти і освіченості. Якість освіти як критерій освіти. Суспільний вимір результатів освіти..

ТЕМА 2.

ІДЕЯ ОСВІТИ ТА ЇЇ ФЕНОМЕН

Філософське розуміння людини. Людинотворча місія освіти. Ідея освіти. Поняття "освіта" та його різні значення: процес, результат, система, сфера, цінність. Феномен освіти. Освіта як сфера відтворення суспільства і масової соціалізації. Закон суспільного відтворення. Освіта як суб'єкт-суб'єктна взаємодія. Опосередкована (неформальна) та цілеспрямована (формальна) освіта.

Пізнання як головна сфера людської діяльності. Зародження ідеї самопізнання у Стародавньому світі. Концепції самопізнання східних та західних мислителів. Людина як мікрокосм. Ідея єдиної сутності світу. Шляхи реалізація ідеї самопізнання у сучасній освіті.

ТЕМА 3.

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ: ЦІЛІ, ЦІННОСТІ, ІДЕАЛИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

Філософське розуміння категорій «ціль» і «цінність». Цілі в освіті. Осягнення освіти як цінності. Еволюція ціннісної феноменології освіти.

Цінності консерватизму та лібералізму у філософії освіти. Особистісна парадигма в освіті. Розуміння цінностей освіти в українській філософії. Національні й загальнолюдські цінності та їх роль у сучасній освіті. Морально - етичні засади розвитку освіти. Формування змісту і методів освіти у контексті цілей і цінностей освіти.

Ідеал освіченості. Освіченість як іншість. Освіченість та ідеал освіченості в різних філософських концепціях та суспільствах. «Homo educatus» – новий еволюційний тип людини. Єдність мети і результатів освіти. Загальна мета і її результати. Проміжна мета і результати освіти. Особистість людини як результат освіти. Критерії результатів освіти. Якість освіти як критерій освіти: суспільний вимір результатів освіти.

ТЕМА 4.

ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ. ІДЕЯ ШКОЛИ ТА ІДЕЯ УНІВЕРСИТЕТУ

Поняття освітнього простору. Формування освітнього простору. Суб'єкти освітнього простору. Освіта і держава. Розвиток освіти як системи. Регіональна і національна системи освіти. Сфера освіти. Національний і глобальний освітній простір.

Трансформація ідеї освіти з неформальної у формальну. Зародження і розвиток ідеї школи. Навчання, виховання і розвиток людини – головні завдання школи. Учень і вчитель – суб'єкти освітнього процесу. Школа в системі сучасної освіти.

Зародження і трансформація ідеї університету: Піфагорійський союз, Академія Платона, Лікей Арістотеля. Ідея університету в середньовіччі. Magna Charta і розвиток університетської автономії. Ідея класичного університету в працях В. Гумбольта, Х.Ортега-і-Гассета, К. Ясперса, С. І. Гессена. Універсалізація діяльності сучасного університету. Криза університету. Посткласичний університет. Дослідницький університет та пріоритети його діяльності. Особливості розвитку університетської освіти в Україні.

ТЕМА 5

ОСВІТА В СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ

Філософське розуміння розвитку. Сталий розвиток. Наука й освіта – визначальні чинники суспільного розвитку. Бачення суспільства знань. Теорія

«людського капіталу». Сукупний інтелект нації та її конкурентоспроможність. Освіта в структурі індексу людського розвитку. Концепція освіти впродовж життя.

ТЕМА 6

ФУТУРОЛОГІЯ ОСВІТИ

Кризи в освіті та криза освіти. Масова освіта: потреби особистості та суспільства. Зміна освітніх парадигм. Стратегіями освіти. Освіта як сфера майбутнього часу. Альтернативні освітні системи. Інституційні та організаційні трансформації в освіті. Інноваційна освіта майбутнього.

II. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аквінський Тома. Коментарі до Арістотелевої «Політики» / Пер. з латини О.Кислюка; Передм. В. Котусенка. – К.: Основи, 2000. – 794с.
2. Андрущенко В. Філософія освіти XXI століття: у пошуках перспективи // Філософія освіти. № 2, 2005. , № 1 (3), 2006.
3. Андрущенко В.П. Роздуми про освіту: Статті, нариси, інтерв'ю. – К.: Знання України, 2004. – 804с.
4. Арістотель. Політика / Пер. з давньогр. та передм. О.Кислюка. – К.: Основи, 2000. – 239с.
5. Арістотель. Нікомахова етика / Переклав з давньогрецької Віктор Ставнюк. – К.: «Аkvілон - Плюс», 2002. – 480с. – С. 457 – 467.
6. Беседы и суждения Конфуция. – СПб.: ООО «Издательство «Кристалл»», 1999. – 1120с., ил. – (Б-ка мировой лит.)
7. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: Монографія. – К.: Атіка, 2009. – 684с.: іл. 30
8. Вища освіта України і Болонський процес: Навч.посібник / За ред. В.Г.Кременя. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384 с.
9. Вітгенштайн Людвіг Tractatus Logico – Philosophicus; Філософські дослідження. – К.: Основи, 1995. – 311с.
10. Всемирная энциклопедия: Философия / Главн. науч. ред. и сост. А.А. Грицанов. – М.: АСТ, Мн.: Харвест, Современный литератор, 2001. – 1312с.
11. Габермас Ю. Ідея Університету – навчальні процеси // Ідея Університету: Антологія. – Львів, 2002.
12. Гадамер, Ганс – Георг. Істина і метод: Пер. з нім. – К.: Юніверс, 2000. Т.І : Герменевтика I: Основи філософ. герменевтики. – 464с. – Бібліогр.: 1с. . С. 133-140.
13. Гадамер, Ганс – Георг. Істина і метод: Пер. з нім. – К.: Юніверс, 2000. Т.ІІ : Герменевтика II: Доповнення і покажчики. – 478с.С.133-196.
14. Гегель, Г.В.Ф. Феноменологія духу / З нім. пер. П.Тарашук; Наук. ред. пер. Ю.Кушаков. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. – 548с.
15. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века. (В поисках практико – ориентированных концепций) – М.: Изд-во «Совершенство», 1998. – 608с.
16. Гессен С.И. Основы педагогики. Введение в прикладную философию / Отв. ред. и сост. П.В. Алексеев. – М.: «Школа-Пресс», 1995. – 448с.
17. Гордон Драйден, Джаннетт Вос. Революція в навчанні / Перекл. з англ. М.Олійник. – Львів: Літопис, 2005. – 542с.
18. Гусинский Э.Н., Турчанинова Ю.И. Введение в философию образования. – М.: Издательская корпорация «Логос», 2000. – 224с.
19. Д'юї Джон. Демократія і освіта. – Львів: Літопис, 2003. – 294с.
20. Дзвінчук Дмитро. Освіта в історико – філософському вимірі: тенденції розвитку та управління. – Монографія. – К.: ЗАТ «Нічлава», 2006. – 378с.
21. Диоген Лаэртский. О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов / АН СССР, Ин-т философии; Общ. ред. и вступит. статья А.Ф. Лосева. – М.: Мысль, 1979. – 620с. – (Филос. наследие)
22. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040с.
23. Ідея Університету: Антологія / Упоряд. : М.Зубрицька, Н. Бабалик, З. Рибчинська; відп. ред. М.Зубрицька. – Львів: Літопис, 2002. – 304с.: іл.

24. Історія філософії. Словник / За заг. ред. В.І. Ярошовця. – К.: Знання України, 2006. – 1200с.
25. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / Упоряд. О.О.Любар; За ред. В.Г. Кременя. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2003. – 766с. – (Вища освіта XXI століття).
26. Канке В.А. Философия науки // Основные философские направления и концепции науки. Итоги XX столетия. – М., 2000.
27. Кант І. Ответ на вопрос: Что такое просвещение? // Сочинения в шести томах. – М., 1966. 31
28. Кант, Іммануїл. Критика чистого розуму / Пер. з нім. та приміт. І. Бурковського. – К.: Юніверс, 2000. – 504с. Парал. тит. арк. нім.
29. Квек М. Національна держава, глобалізація та Університет як модерний заклад // Ідея Університету: Антологія. – Львів, 2002.
30. Коменский Я.А., Локк Д., Руссо Ж.-Ж., Песталоцци И.Г. Педагогическое наследие / Сост. В.М. Кларин, А.Н. Джурицкий. – М.: Педагогика, 1988 – 416с. – (Б-ка учителя).
31. Кохановский В.П. Основы философии науки: Учебное пособие для аспирантов / В.П. Кохановский [и др.] – Изд. 4-е. – Ростов н/Д : Феникс, 2007. – 608с. – (Высшее образование).
32. Краевский В.В. Методология педагогики: новый этап: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В.В. Краевский, Е.В. Бережнова. – М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 400с.
33. Кремень В. Вища освіта в соціокультурних змінах сучасності / В. Кремень. – Вища освіта України. – 2007 - №3. – С.9-13.
34. Кремень В. Підготовка вчителя в умовах переходу загально освітньої школи на новий зміст, структуру і 12-річний термін навчання // Вища школа. – К., 2003. – с.3-11.
35. Кремень В. Філософія людиноцентризму у світлі національної ідеї / В. Кремень // Вища освіта України. – 2009. - №1. – С.5-12.
36. Кремень В.Г. Філософія національної ідеї: Людина. Освіта. Соціум. / В.Г. Кремень. – К.: Грамота, 2007. – 575с.
37. Крижко В.В. Антологія аксіологічної парадигми освіти. Навч. посібник. – К.: Освіта України, 2005. – 440с.
38. Крижко В.В. Аксіологічний потенціал державного управління освітою. Навч. посібник / Крижко В.В., Мамаєва І.О. – К.: Освіта України, 2005. – 224с.
39. Лиотар Ж.-Ф. Состояние постмодерна. – М., Спб.: 1998.
40. Лутай В. Розробка сучасної філософії освіти на засадах синергетики / В. Лутай. – Вища освіта України. – 2009. - №1. – С.33-35.
41. Лутай В.С. Філософія сучасної освіти: Навчальний посібник. – К.: Центр «Магістр-S» Творчої спілки вчителів України, 1996. – 256с.
42. Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.) : Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д. Березівська та ін. – К.: Наук. світ, 2003. – 418с.
43. Мироненко В. Проблема формування цілісного світогляду у вищій школі / В. Мироненко, І. Саєвич // Освіта і управління. – 2008. – Т1. Ч.1. – С.67-70.
44. Модернізація системи вищої освіти: соціальна цінність і вартість для України: монографія / [кол. авт.]/АПН України, Ін-т вищої освіти – К.: Пед. думка, 2007. – 222с.
45. Огнев'юк В. Навчання і виховання як соціоцентричні цінності / В. Огнев'юк // Вища освіта України. – 2003. - №4. – С.15-20.
46. Огнев'юк В.О. Освіта міжпарадигмального періоду. – К.: Нова 32 парадигма, 2005. – № 50. – С. 36-48.
47. Огнев'юк В. О. Осягнення освіти: Підсумки XXI століття/ В.О. Огнев'юк. – К.: Навч. книга, 2003. – 111с.

48. Огнев'юк В.О. Криза – момент істини для університетської освіти. // Науково – практичне видання «Вища школа». – 2009р. - №11. – С. 5-17.
49. Огнев'юк В.О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку. – К.: Знання України, 2003. – 450 с.
50. Огнев'юк В.О. Проблеми та перспективи оцінювання якості української освіти. / Моніторинг якості освіти: теорія та практика : матеріали Всеукраїнської науково – практичної конференції [Редкол. : В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа та ін.]. – К.: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2009. – С.6-9
51. Ортега-і-Гасет Х. Місія Університету // Ідея Університету: Антологія. – Львів, 2002.
52. Основные парадигмы и модели образовательной деятельности // Философия социальных и гуманитарных наук. Учебное пособие для вузов / под общ. ред. проф. С.А. Лебедева. – М.: Академический проект, 2006. – разд.2, гл.5.
53. Павловський Кшиштоф. Трансформації вищої освіти в ХХІ столітті: польський погляд. – К.: Навчально – методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент – освіти в Україні», 2005. – 230с.
54. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк,
55. А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 495с. .
57. Пелікан Я. Ідея Університету : пер. з англ. — К.: Дух і літера, 2009. — 306с.
58. Платон. Держава / Пер. з давньогр. Д.Коваль. – К.: Основи, 2000. – 355с.
59. Платон. Діалоги / Пер. з давньогр. – К.: Основи, 1999. – 395с.
60. Покликання університету: Зб. наук. пр. / Відп. ред. О. Гомілко. – К.: РІА «ЯНКО»; «ВЕСЕЛКА», 2005. – 304с.
61. Поляков М.В., Савчук В.С. Класичний університет: еволюція, сучасний стан, перспективи. – К.: Генеза, 2004. – 416с.
62. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация / Пер. с англ. – М., «Когито-Центр», 2002. – 396с.
63. Святий Августин. Сповідь / Пер. з латин. Ю.Мушака; Післям. С.Здіорука. – К.: Основи, 1999. – 319с.
64. Секундант С. Реформа освіти в контексті філософії ХVІ – ХVІІ сторіч. / С.Секундант // Філософська думка. – 2008. - №5. – С.52-63.
65. Сенека, Луцій Анней. Моральні листи до Луцілія / Пер. з латин. А.Содомори. – К.: Основи, 1999. – 603с.
66. Сидоров Н.Р. Философия образования: Введение: учеб. пособ. / Н. Р. Сидоров. – СПб: Питер, 2007. – 303с.
67. Сірополко Степан. Історія освіти в Україні. – Київ: Наук. думка, 2001. – 912с.
68. Сковорода, Григорій. Твори: У 2т. – К.: АТ «Обереги», 1994. – (Гарвард. б-ка давнього укр. письменства).
69. Слотердайк П. Критика цинического раз ума./ Петер Слотердайк; пер. с нем. А. Перцева; испр. изд-е. – Екатеринбург: У- Фактория, М.: АСТ Москва, 2009, -800 с.
70. Сорокин П.А. Человек. Цивилизация. Общество / Общ. ред., сост. и предисл. А.Ю. Согамонов: Пер. с англ. – М.: Политиздат, 1992 – 543с. – С.405 – 424.
71. Спіноза Бенедикт. Теологічно – політичний трактат / Пер. з лат. В.Литвинов; Вст. слово В.Литвинова. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2005. – 237с.
72. Творчість і технології в наукових дослідженнях неперервної професійної освіти: Наукове видання / За заг. ред. С.О. Сисоевої. – К.: КІМ, 2008. – 424с.
73. Тоффлер Э. Шок будущего: Пер. с англ. / Э.Тоффлер. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2002. – 557, [3]с. – (Philosophy)

74. Тоффлер, Елвін. Третя Хвиля / З англ. пер. А.Євса. – К.: Вид. дім «Всесвіт», 2000. – 480с. – Бібліогр. : с. 432-453.
75. Університетська автономія. Спеціальний випуск: зб. наук. статей / Упоряд.: С. Квіт, Г. Касьянов, Т. Ярошенко, К. Сігов, Л. Фінберг; Нац. ун-т “Кієво-Могилянська Академія” // Дух і літера. — 2009. — № 19.
76. Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура: монографія / за ред. В.Г. Кременя. – К.: Педагогічна думка. – 2008. – 472с.
77. Філософія образования // Філософія социальных и гуманитарных наук. Учебное пособие для вузов / под общ. ред. проф. С.А. Лебедева. – М.: Академический проект, 2006. – разд.3, гл.3
78. Філософія социальных и гуманитарных наук. Учебное пособие для вузов / Под общ. ред. проф. С.А. Лебедева. – Изд. 2-е, испр. и доп. – М.: Академический Проект, 2008. – 733с. – (Gaudeamus).
79. Філософія освіти: науковий часопис / засн. Ін-т вищої освіти АПН України, нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, УАПН. – К.: Майстер-клас. 2005 - №1, №2; 2006 - №1, №2, №3
80. Хрестоматія з української класичної педагогіки: К. Ушинський, С. Русова, А. Макаренко, Г.Ващенко, В. Сухомлинський: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Уклад. В.П. Кравець, О.І. Мешко. – К.: Грамота, 2008. – 768с.
81. Ціцерон, Марк Тулій. Про державу; Про закони; Про природу богів / Пер. з латин. Володимир Литвинов. – К.: Основи, 1998. – 476с.
82. Ясперс К. Ідея Університету // Ідея Університету: Антологія. – Львів, 2002. 83. Ясперс, Карл. Психологія світоглядів / З нім. пер. О.Кислюк, В.Осадчук. – К.: Юніверс, 2009. – 464с. (Філософська думка). С. 432 -444.

**III. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ Й СКЛАДАННЯ
КАНДИДАТСЬКОГО ІСПИТУ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 09.00.10 – ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ**

1. Дуалізм філософії освіти та проблеми її становлення.
2. Філософія освіти як галузь пізнання: об'єкт, предмет, співвідношення з іншими галузями знання.
3. Філософія освіти та її взаємодія з іншими галузями філософії та наукового знання.
4. Плюралізм філософії освіти.
5. Філософське вчення про людину та його методологічне значення для розвитку освіти.
6. Необхідність філософського осягнення феномену освіти.
7. Методологічні функції філософії освіти.
8. Ідея освіти та її витоки.
9. Феномен освіти.
10. Освіта як процес навчання і виховання.
11. Опосередкована та цілеспрямована освіта.
12. Освіта як система.
13. Освіта як соціальна технологія.
14. Школа як обов'язкова ланка освіти.
15. Освіта як сфера.
16. Багатоаспектність поняття «освіта».
17. Освіта і культура.
18. Освіта як соціалізація особистості.
19. Закономірності розвитку освіти.
20. Філософська концепція самопізнання.
21. Мова і освіта.
22. Цілі освіти.
23. Освіта як цінність.
24. Цінності в освіті.
25. Консервативні цінності, концепції і парадигми освіти.
26. Ліберальні цінності, концепції і парадигми освіти.
27. Людинотворча місія освіти.
28. Освіта як духовне народження людини.
29. Освіта як суб'єкт-суб'єктна взаємодія.
30. Освіта як сфера відтворення суспільства і масової соціалізації.
31. Фалес, Сократ і софісти та їх роль в розвитку ідеї освіти.
32. Конфуцій та його роль в розвитку ідеї освіти.
33. Концепція освіти Платона.
34. Арістотелівське осмислення ідеї освіти.
35. Осмислення освіти християнськими філософами. Святий Августин і Тома

Аквінський.

36. Освіта в добу Відродження: ідея формування всебічно розвинутої людини.
37. Освітні ідеї та ціннісні орієнтації Я.А. Коменського.
38. Індивідуальність - рушійна сила індустріального суспільства. Дж. Локк.
39. Ідея природної свободи і вільного виховання Ж.Ж. Руссо.
40. Г.І. Песталоцці про мистецтво освіти і освіту для індустрії.
41. Розуміння свободи освіти І. Кантом та феномену знання Г. Гегелем.
42. Григорій Сковорода про самопізнання та спорідненість виховання з природою.
43. Ідея національної школи в працях К. Ушинського, Б. Грінченка, С. Русової, І.Франка, Я. Чепіги.
44. Ідея національної школи та її розвиток в працях Г. Ващенко.
- 45.Зміна цінностей освіти в освітньому просторі України: А. Макаренко та В. Сухомлинський.
46. Університет як ідея єдності науки і освіти.
47. Місія університету в культурі.
48. Багаторівнева система підготовки фахівців: молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії.
49. Автономія університету
50. Гуманітарна освіта і проблема профілю вищого навчального закладу.
51. Освіта і дослідження в сучасному університеті.
52. Гумбольтівська концепція класичного університету та її розвиток.
53. Розвиток ідеї університету Ортегою-і-Гассетом.
54. К. Ясперс про університетську освіту.
- 55.Порівняти різні моделі сучасної університетської освіти.
- 56.Освіта і сталий людський розвиток.
57. Теорія людського капіталу.
- 58.Зміна канонів освіченості в історії культури.
59. Концепція безперервної освіти.
60. Формування системи освіти індустріального суспільства.
- 61.Джон Д'юї про пріоритети освіти індустріального суспільства.
- 62.Формування освітньої парадигми інформаційного суспільства. Е.Тоффлер.
- 63.Філософські засади Національної доктрини розвитку освіти.
64. Суб'єкт-об'єктна і суб'єкт-суб'єктна парадигми освіти. Консерватизм та лібералізм.
65. Основні суперечності сучасної освіти.
66. Освітні стандарти і парадигма особистісно-орієнтованої освіти.
- 67.Освіта як сфера послуг.
68. Глобалізаційні процеси в освіті.
69. Освіта у стратегії боротьби з бідністю.
- 70.Сучасна система освіти.

IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ З КУРСУ:

Оцінка *«відмінно»* ставиться, якщо претендент повно і правильно відповідає на питання, виявляє розуміння завдань сучасної філософії освіти, демонструє своє особисте ставлення до них, виявляє виражену суб'єктивну позицію, вільно оперує знаннями з філософії освіти, демонструє уміння розглядати проблему в загальному контексті міждисциплінарного підходу, порівнювати і оцінювати різні наукові підходи, виділяти проблеми, виникаючі суперечності, перспективи. Виклад питання базується на сучасному знанні суті філософії освіти, проблем її формування і розвитку, підкріплюється посиланнями на ключові роботи фахівців у цій галузі. Претендент виявляє знання історико-філософського процесу, ключових понять; розуміє закономірності і принципи розвитку сучасного наукового знання. Вільно веде діалог з членами комісії, користується сучасною філософською і науковою лексикою.

Оцінка *«добре»* ставиться, якщо претендент недостатньо глибоко і докладно представляє та оцінює різні підходи до даної проблеми. Для його відповіді характерна недостатня інтеграція міждисциплінарних знань, при поясненні сучасних проблем філософії освіти допускається деяка еkleктичність знань, неповнота аналізу і слабка аргументованість власної точки зору. Відповідь на питання білету базується на знанні сучасних концепцій, проте спостерігається деяка суперечність методолого-теоретичних позицій. Претендент проводить взаємозв'язки висловлюваного теоретичного матеріалу з галуззю свого наукового дослідження. Діалог із членами комісії під час відповіді на запитання носить науково-філософський характер, відповіді претендента обгрунтовані, мова грамотна, з використанням сучасної філософської і наукової лексики. У викладенні теоретичних положень є неістотні неточності і недоліки.

Оцінка *«задовільно»* ставиться, якщо претенденту важко розкривати окремі положення сучасної філософії освіти, відповідних теорій і концепцій. Положення, що висуваються, декларуються, але недостатньо аргументуються, не розкривається суть відмінностей концептуальних підходів. Відповідь на питання не має чіткого теоретичного обгрунтування, носить переважно описовий характер. У викладі матеріалу допускаються істотні помилки, відповідь носить репродуктивний характер і не відображає особистого ставлення претендента до висловлюваного знання, відповідь побудована не логічно, для чого постійно вимагаються уточнюючі запитання екзаменаторів. Претендент відчуває труднощі під час відповіді на запитання членів комісії, підміняючи наукове обгрунтування проблем міркуванням практично-побутового плану, характерні неточності у використанні філософської і наукової термінології.

Оцінка *«незадовільно»* ставиться, якщо претендент не володіє знанням сучасної філософії освіти, його думки є поверховими та слабо аргументованими. Відсутнє розуміння міждисциплінарних зв'язків. Відповідь на запитання не має теоретичного обґрунтування, розкривається не в повному обсязі, виклад є нелогічним. При відповіді претендент виявляє незнання та нерозуміння більшої частини матеріалу, передбаченого програмою кандидатського іспиту, допускає істотні помилки, претенденту важко в їх виправленні навіть у разі запитань-уточнень екзаменаторів. Наукове обґрунтування проблем підміняється міркуваннями життєвого плану, в мові переважає побутова лексика, спостерігаються значні неточності у використанні філософської і наукової термінології.